

POSTANOWIENIE

Dnia 16 kwietnia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z odwołania R. C. i K. C.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Ł.
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 16 kwietnia 2015 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonych od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 14 lutego 2014 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 14 lutego 2014 r. oddalił apelację wnioskodawców R. C. i K. C. od wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 25 stycznia 2013 r. oddalającego odwołania wnioskodawców od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w Ł. z dnia 3 sierpnia 2012 r. stwierdzającej, że K. C. nie podlega od dnia 1 lutego 2012 r. ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu, jako pracownik „C. [...]” R. C. z siedzibą w Ł. (punkt I wyroku) oraz zasądził od wnioskodawców na rzecz organu rentowego kwoty po 120 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję (punkt II wyroku).

Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia i stanowisko Sądu Okręgowego, że zawarta przez wnioskodawców w dniu 1 lutego 2012 r. umowa o pracę nie była realizowana, a jej jedynym celem było umożliwienie K. C. skorzystania ze

świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Wnioskodawczynie faktycznie nie podjęła ani nie świadczyła pracy, a strony od samego początku miały świadomość, że umowa nie będzie obowiązywać, a zobowiązania z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne będą „krótkotrwałe”. Co istotne, jedynymi dowodami zatrudnienia wnioskodawczynie były: umowa o pracę, sprzeczne zeznania wnioskodawców oraz dokumentacja pracownicza, która sama w sobie potwierdza jedynie fakt formalnego jej sporządzenia, ale nie jest dowodem na faktyczne nawiązanie i realizowanie stosunku pracy. W konsekwencji Sąd pierwszej instancji prawidłowo uznał, że sporna umowa o pracę była nieważna i zawarta dla pozorów (art. 83 k.c. w związku z art. 300 k.p.). Dlatego wnioskodawczynie nie spełniała warunku do objęcia jej od dnia 1 lutego 2012 r. ubezpieczeniami społecznymi pracowników w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 137, poz. 887 ze zm.), ponieważ w tym okresie nie pozostawała w stosunku pracy (art. 8 ust. 1 tej ustawy).

W skardze kasacyjnej wnioskodawcy zarzucili naruszenie następujących przepisów: 1/ art. 227 k.p.c. w związku z art. 382 k.p.c. w związku z art. 385 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. przez bezpodstawne pominięcie przez Sądy obu instancji, a tym samym odmowę uznania mocy dowodowej części zebranego materiału dowodowego w postaci: wydruku wiadomości e-mail z dnia 18 marca 2012 r., wydruku zastawienia nazw oraz adresów agencji, wydruków ze strony internetowej, co w konsekwencji doprowadziło do oddalenia apelacji, gdy Sąd drugiej instancji nie przeprowadził w tym zakresie postępowania dowodowego w ogóle, ani też nie odniósł się do zarzutu apelacji w zakresie naruszenia art. 227 k.p.c., 2/ art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 385 k.p.c. oraz art. 391 § 1 k.p.c. przez brak wskazania przez Sąd drugiej instancji przyczyn, dla których odmówił mocy dowodowej wydrukowi wiadomości e-mail z dnia 18 marca 2012 r., wydrukowi zastawienia nazw oraz adresów agencji, wydrukowi ze strony internetowej, co powoduje, że zaskarżane orzeczenie nie poddaje się kontroli kasacyjnej, 3/ art. 83 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p. przez jego zastosowanie pomimo braku po temu przesłanek w ustalonym stanie faktycznym i bezpodstawne uznanie, że umowa o pracę nie była realizowana i została zawarta jedynie dla pozorów.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołali się na oczywiste jej uzasadnienie, gdyż „sąd odwoławczy popełnił błędy proceduralne, których efektem jest pominięcie w rozstrzygnięciu Sądu istotnych w niniejszej sprawie dowodów”, skoro wydając zaskarżone orzeczenie w ogóle nie odniósł się do dowodów mających przemawiać za faktycznym świadczeniem pracy przez skarżącą i pominął ich ocenę w swoim rozstrzygnięciu. W konsekwencji skarżący wnieśli o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz skarżących kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu przed Sądem Najwyższym wedle norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie mogła być przyjęta do rozpoznania. Wprawdzie można oprzeć ten środek zaskarżenia na naruszeniu przepisów postępowania (jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy), ale podstawą taką nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c. Dlatego wskazany w podstawie skargi zarzut naruszenia art. 227 k.p.c. był chybiony, ponieważ bez równoczesnego wskazania na uchybienie innym przepisom regulującym postępowanie dowodowe (np. art. 217 § 2, art. 278 § 1 k.p.c.), przepis ten nie stanowi adekwatnej podstawy kasacyjnej (por. wyroki Sądu Najwyższego z: 10 maja 2012 r. II PK 220/11, LEX nr 1211159; 6 października 2009 r. II UK 47/09, LEX nr 559955). Z kolei zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. bywa usprawiedliwiony tylko w tych wyjątkowych okolicznościach, w których treść uzasadnienia orzeczenia sądu drugiej instancji uniemożliwia całkowicie dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia lub w przypadku zastosowania prawa materialnego do niedostatecznie jasno ustalonego stanu faktycznego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 5 września 2001 r., I PKN 615/00, OSNAPiUS nr 15, poz. 352; z dnia 8 marca 2010 r., II PK 260/09, LEX nr 590229). Takich zaś zarzutów nie można postawić zaskarżonemu wyrokowi Sądu Apelacyjnego, gdyż lektura jego uzasadnienia wystarczająco potwierdza prawidłowość dokonanego osądu. Także

procesowy zarzut naruszenia art. 382 k.p.c. okazał się nietrafny, ponieważ przepis ten ma naturę „ogólnej dyrektywy, wyrażającej istotę postępowania apelacyjnego” i co do zasady nie stanowi samodzielnej podstawy kasacyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2012 r., II CSK 357/11, LEX nr 1133804). Zarzut naruszenia art. 382 k.p.c. bywa usprawiedliwiony tylko wtedy, gdy skarżący wykaże, że sąd drugiej instancji bezpodstawnie nie uzupełnił postępowania dowodowego albo pominął zebrany materiał dowodowy pod warunkiem, że takie uchybienia mogły mieć istotny wpływ na wynik sprawy, tyle że taka potencjalna ocena wymagałaby powiązania go z zarzutami pogwałcenia dyspozycji art. 217 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c., czego w skardze kasacyjnej zabrakło (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 stycznia 1999 r., II CKN 100/98, OSNC 1999 nr 9, poz. 146). Ponadto, wbrew twierdzeniom skargi, Sądy obu instancji wskazały, że przyczyną pominięcia przedłożonych przez skarżących dowodów: maila z dnia 18 marca 2012 r., wydruków nazw i adresów agencji oraz wydruków ze strony internetowej „C. [...]” była ich nieprzydatność do oceny osobistego świadczenia pracy przez skarżącą w ramach pracowniczego zatrudnienia, a tylko udowodnienie takiej okoliczności miałoby wpływ na wynik sprawy o objęcie obowiązkowymi ubezpieczeniami z tytułu zatrudnienia pracowniczego. Sąd Apelacyjny wskazał wyraźnie, że „przedłożone przez odwołujących wydruki zestawu nazw i adresów agencji, wydruki ze strony internetowej firmy ‘C. [...]’ nie są dowodem na faktyczne świadczenie pracy przez wnioskodawczynię, albowiem nie wynika z nich, że to tylko i wyłącznie ona zajmowała się w pewnym zakresie ich stworzeniem w ramach stosunku pracy. Tym bardziej, że jak w sprawie ustalono, stronę internetową tworzył grafik komputerowy”. Podniesione w skardze zarzuty naruszenia przepisów postępowania stanowiły zatem w istocie polemikę z zebrany i oceniony materiał dowodowy, co jest niedopuszczalne w postępowaniu kasacyjnym (art. 398³ § 3 k.p.c.).

Brak innych skutecznych proceduralnych podstaw skarg kasacyjnych sprawiał, że Sąd Najwyższy był związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego wyroku (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), z których jednoznacznie wynikało, że stosunek pracy łączący skarżących nie odpowiadał cechom

właściwym dla stosunku pracy wymienionym w art. 22 § 1 k.p. Według spornej umowy, skarżąca zatrudniona na stanowisku new business account manager, miała świadczyć pracę w miejscu i czasie określonym przez pracodawcę, w wymiarze ½ etatu, za którą miała otrzymywać określone w umowie wynagrodzenie. Tymczasem skarżący „zgodnie zeznali, że K.C. nie była rozliczana z przepracowanych godzin pracy, miała dowolność w zakresie wyboru godzin pracy, (...) miała świadczyć pracę zarówno w domu, jak i w siedzibie firmy”, zaś z zeznań skarżącego „wynika, że w istocie nie wiedział gdzie i kiedy jego jedyny dotychczas pracownik wykonywał pracę”, czyli nie wykazano istotnej cechy podporządkowania pracodawcy co do czasu, uzgodnionego rozmiaru i miejsca świadczenia pracy. Sądy obu instancji ustaliły ponadto, że zatrudnienie skarżącej nie było podyktowane rzeczywistą potrzebą zaangażowania pracownika przez skarżącego, który „we wcześniejszym wieloletnim okresie prowadzenia działalności gospodarczej, nie był zainteresowany zatrudnianiem pracownika”, a na okres przebywania skarżącej na zwolnieniu lekarskim nie zatrudnił nikogo na jej miejsce, nawet na zastępstwo, „a jej obowiązki przejął sam właściciel firmy”.

Powyższe wiążące ustalenia dyskwalifikowały powołane przez skarżących twierdzenie o rzekomo oczywistej zasadności wniesionej skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) w sprawie, w której skarżący nie wykazali kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów procesowego, która byłaby widoczna *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej i bez wnikania w szczegóły sprawy. Spełnienie tej przesłanki możliwe jest wyłącznie przy tak ewidentnym naruszeniu prawa, którego stwierdzenie nie wymaga dokonywania pogłębionej analizy prawnej lub prawniczej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2012 r., I PK 201/11, LEX nr 1214543, z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274). Tymczasem wyjaśnienie okoliczności, o których mowa skardze kasacyjnej wymagałoby kolejnej weryfikacji i oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, co usuwa się na ogół i co do zasady spod weryfikacji kasacyjnej (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.) oraz przekreśla tezę o rzekomo oczywistej zasadności wniesionej skargi kasacyjnej.

Mając to na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

l.n